

KLAUSĪŠANĀS UZDEVUMI

Metodiskie ieteikumi:

1. Veicot 1.uzdevumu, skolēniem jāizskaidro, ka dzirdētais teksts un uzdevuma teksts nesakrīt. Jāpārlicinās, vai skolēni zina jēdzienu *kopsavilkums*. Vajadzības gadījumā tas jāskaidro.
2. Tekstu var nolasīt skolotājs, vecāko klašu skolēns vai arī skolēns, kam ir laba izruna un publiskās runas prasme. Lasījumu var ierakstīt CD diskā vai audiokasetē. Visu uzdevumu teksti jāklausa divas reizes.
3. 1.uzdevuma pareizās atbildes: *saglabājies, rīdziniekam, persona, tautību, žanriskie, atdzīvinoši, nacionālos, zāļu, tirgotājs, zīmēšanas*.
4. 2.uzdevuma pareizās atbildes: 1. C, 2. B, 3. D, 4. A, 5. B, 6. C, 7. A.
5. 3.uzdevuma atbildēm jābūt īsām, precīzām, formulētām 1-3 vārdos.

1.uzdevums.

Tu dzirdēsi radio pārraides fragmentu.

Izlasi teksta kopsavilkumu! Pievērs uzmanību izlaistajām vietām!

Klausies tekstu un ieraksti trūkstošo informāciju! *Teksts skanēs divas reizes.*

Kā izskatījās Rīga un tās iedzīvotāji pirms vairākiem gadsimtiem? Daudz kas ir zudis, tomēr par spīti nebeidzamiem kariem un *0. ugunsnelaimēm* līdz mūsu dienām 1. _____ daudz dokumentu un gleznu.

Senās grafikas visbiežāk attēlo pilsētas panorāmu, torņus, baznīcas, ēkas kuģus, bet maz vērības atvēlēts vienkāršajam 2. _____.

19.gadsimtā Rīgā dzīvoja vācu mākslinieks, kura darbos rīdzinieks bija galvenā 3. _____. T. H. Rikmanis ir atstājis spilgtu un emocionālu dažādu 4. _____ rīdzinieku tēlu. Ruta Lapiņa grāmatā „Senā Rīga grafikās” raksta, ka 5. _____ momenti Rīgas skatos bijuši tikai ainavu 6. _____ elementi, T. H. Rikmanis parādījis ne tikai dažādu sociālo slāņu pārstāvjus, bet arī Rīgā dzīvojošo tautību 7. _____ tipus, kā arī atainojis svētkus – umurkumuru un 8. _____ dienu.

T.H. Rikmanis ir dzimis Rīgā 1810. Gadā. Tēvs bijis 9. _____, vēlāk Rīgas Pētera baznīcas rakstvedis. T. H. Rikmanis mācījies Pēterburgā un Mīnhenē, vēlāk Rīgā strādājis par 10. _____ skolotāju. Daļa viņa darbu ir aplūkojami Rīgas Vēstures un kuģniecības muzejā.

(Pēc preses materiāliem.)

Klausīšanās teksts

Kāda izskatījās Rīga pirms simt, divsimt, piecsimt gadiem? Kā ģērbās, kā strādāja un kā atpūtās pilsētas iedzīvotāji? Daudz kas ir zudis pagājībā un paliks nekad neuzminama mīkla, tomēr par spīti nebeidzamiem kariem un ugunsnelaimēm līdz mūsu dienām ir saglabāties visnotaļ daudz dokumentu, aprakstu un gleznu.

Senās grafikas visbiežāk attēlo pilsētas panorāmu, torņus, baznīcas, ēkas, kuģus vai batāliju ainas, kamēr visai maz vērības atvēlēts vienkāršā rīdzinieka iemūžināšanai.

19.gadsimta vidū Rīgā dzīvoja vācu mākslinieks, kuram tieši rīdzinieks bija darbu galvenā persona, bet pilsētas skati derēja par fonu, uz kura risinājās darbība. Teodors Heinrihs Rikmanis ir atstājis spilgtu un emocionālu savu laikabiedru – dažādu tautību rīdzinieku – tēlu. Rutas Lapiņas grāmatā „Senā Rīga grafikās” par T. H. Rikmaņa darbiem sacīts: „Tajos jūtams patiess demokrātisms, saikne ar apkārtējo vidi, tuvība tautas kultūrai. Ja līdz šim žanriskie momenti Rīgas skatos kalpoja galvenokārt par ainavu atdzīvinošu elementu, tad T. H. Rikmaņa darbos tie ir dominējoši. Šajās litogrāfijās pilnībā atklājas autora talants. T. H. Rikmanis parāda ne vien dažādu sociālo slāņu pārstāvjus, bet arī dažādus Rīgā dzīvojošo tautību nacionālos tipus.”

Nacionālais raksturojums izpaužas arī T. H. Rikmaņa darbu nosaukumos: „Latvieši malkas tirgus laukumā”, „Poļu ebreji Rīgas vecajā tirgus laukumā”, „Krievi sakņu dārzos”. T. H. Rikmanis atainojis arī rīdzinieku svētkus – umurkumuru un zāļu dienu.

Litogrāfiju autors ir dzimis Rīgā 1810.gadā. Tēvs Frīdrihs Hieronīms Rikmanis bijis tirgotājs, bet vēlāk kļuvis par Rīgas Pētera baznīcas rakstvedi. T. H. Rikmanis mācījies Pēterburgas un Mīnhenes mākslas akadēmijās, taču šīs augstās skolas nav pabeidzis un 1831.gadā atgriezies Rīgā, kur strādājis par zīmēšanas skolotāju. Liela daļa T.H. Rikmaņa darbu atrodas Rīgas Vēstures un kuģniecības muzejā, cita – Otrā pasaules kara laikā pazudusi Vācijā.

(Pēc preses materiāliem.)

2.uzdevums.

Izlasi nepabeigtos teikumus!

Klausies informāciju un atrodi pareizo atbildes variantu! Teksts skanēs 2 reizes.

0. *Pirmās ziņas par Latvijā iebrukušajiem krievu tirgotājiem ir atrodamas ...*
- A** *Livonijas un Krievzemes hronikā jau 12. – 13.gs.*
 - B** *16.gs. otrajā pusē, kad notika pirmā lielā krievu migrācija.*
 - C** *tikai tautas nostāstos.*
 - D** *Latgalē, vecticībniekiem ienākot Latvijas teritorijā.*

1. Migrācija uz Latviju ievērojami pieauga 18. – 19.gs.,
 - A** tāpēc ka krievu tirgotājiem pieauga preču apgrozījums.
 - B** tādēļ ka visi vēlējās dzīvot Eiropā.
 - C** jo Latvija tika pievienota Krievijai un tas veicināja Baltijas ekonomisko attīstību.
 - D** jo tas veicināja Baltijas guberņu ekonomisko attīstību.

2. V. Volkovs grāmatā „Krievi Latvijā” raksta, ka 19.gs. Latvijā dzīvojošo krievu vidū
 - A** lielākā daļa pareizticīgo vīriešu un vecticībnieku prata lasīt un rakstīt.
 - B** 70% pareizticīgo vīriešu prata lasīt un rakstīt.
 - C** daudzi pareizticīgie prata lasīt un rakstīt ne tikai dzimtajā, bet arī citās valodās.
 - D** 17% pareizticīgo prata lasīt un rakstīt.

3. Pirmā pasaules kara laikā daudzi krievi emigrēja, bet pēc neatkarības proklamēšanas Latvijas Saeimā varēja uzstāties
 - A** latvieši un baltvācieši.
 - B** tikai latviešu valodā.
 - C** latviešu un vācu valodā.
 - D** latviešu, vācu un krievu valodā.

4. Kad Latvija tika iekļauta PSRS sastāvā,
 - A** krievu un krievvalodīgo skaits ievērojami pieauga.
 - B** krievu skaits nemainījās.
 - C** krievi kļuva par krievvalodīgajiem, jo mājās visi lietoja krievu valodu.
 - D** krievvalodīgajiem un krievu valodai bija vadoša loma daudzās dzīves jomās.

5. 1987.gadā Latvijā krievu valodā notika
 - A** krievu valodā notika daudz teātra izrāžu.
 - B** tikai 12,6% teātra izrāžu.
 - C** krievu valodā notika maz teātra izrāžu.
 - D** tikai 20,6% teātra izrāžu.

6. 2000.gada tautas skaitīšanā tika noskaidrots, ka visvairāk krievvalodīgo dzīvo
 - A** Ventspilī.
 - B** Rīgā.
 - C** Daugavpilī.
 - D** Rēzeknē.

7. Tas ļauj secināt, ka krievvalodīgie pašlaik ir
 - A** procentuāli lielākā lingvistiskā minoritāte Eiropā.
 - B** lielākā nacionālā minoritāte Eiropā.
 - C** vislielākā tautība Eiropā.
 - D** lielākā lingvistiskā minoritāte.

Klausīšanās teksts

Livonijas un Krievzemes hronikā par Latvijas teritorijā iebraukušajiem krievu tirgotājiem ziņas ir atrodamas jau 12. – 13.gs., bet pirmā plašā krievu zemnieku migrācija notika 16.gs. otrajā pusē. Kopš 17.gs. vidus uz Latgali un Kurzemes hercogisti sāka pārcelties arī vecticībnieki. Migrācija ievērojami pieauga 18. – 19.gs., jo Latvija tika pievienota Krievijai un šis fakts veicināja Baltijas guberņu ātru ekonomisko attīstību.

19.gs. Latvijā dzīvojošo krievu vidū 70% pareizticīgo vīriešu prata lasīt un rakstīt, vecticībnieku vidū šis skaits bija mazāks – tikai 25%, taču tikai 5% krievu spēja lasīt un rakstīt citās valodās, savā grāmatā „Krievi Latvijā” raksta V. Volkovs. Pirmā pasaules kara laikā liela daļa Latvijas krievu emigrēja, taču arī pēc neatkarības proklamēšanas krievu īpatsvars Latvijā bija ievērojams (1925.g. – 12,6%). Šajā laikā Rīga ir viens no emigrācijas centriem, tāpēc Latvijas Republikas Saeimā līdās latviešu un vācu valodai varēja uzstāties arī krieviski.

Krievu un krievvalodīgo iedzīvotāju skaits strauji pieauga laikā, kad Latvija bija iekļauta PSRS sastāvā. Krievu valoda ieguva nozīmīgu, pat vadošu lomu daudzās dzīves jomā. Interesanti, ka 1987.gadā Latvijas PSR tikai 12,6% teātra izrāžu notika krievu valodā.

2000.gadā Latvijā notika tautas skaitīšana. Tās gaitā ir noskaidrots, ka krievu valoda ir dzimtā 80,4% Daugavpils, 58,5% Rēzeknes, 55,1% Rīgas, 43,4% Liepājas, 42,3% Jelgavas un 41,8% Ventspils iedzīvotāju. Šie dati ļauj apgalvot, ka krievvalodīgie Latvijā ir procentuāli viena no lielākajām lingvistiskajām minoritātēm Eiropā.

(Pēc interneta materiāliem.)

3. uzdevums.

Izlasī, kāda informācija jāieraksta piezīmju lapiņā!

Klausies audioierakstu un īsi (1-3 vārdos) pieraksti vajadzīgo informāciju!

Teksts skanēs divas reizes.

0. Kurā gadā Latvijas izlase dodas uz IX Olimpiskajām spēlēm?	1928. gadā.
1. Cik maksāja viena sportista sūtīšana uz Amsterdamu?	
2. Kura sportiste tika uzskatīta par medaļas kandidāti?	
3. Kā jūtas diska metēja pirms starta?	
4. Kuru vietu ieguva Kārlis Leilands?	
5. Kurās disciplīnās Latvijas sportisti startēja Losandželosā?	
6. Kā startēja Jānis Dimza?	
7. Kādu medaļu ieguva Latvijas sportisti	

Darba lapas latviešu valodā un literatūrā 9. klases skolēniem, gatavojoties valsts pārbaudes darbam. Kas Latvijā dzīvo? Svetlana Neilande. 2011

Losandželosā?	
8. Kur Jānis Daliņš mēģina revanšēties?	
9. Cik godalgas Latvijas sportisti izcīna 1936.gadā?	
10. Kas ir Edvīns Beitāgs?	

Klausīšanās teksts

1928.gadā Latvijas izlase dodas uz IX Olimpiskajām spēlēm Amsterdamā rādīt labāko, kas mājās rodams. Arī plānais naudas maciņš liek domāt par cīņu, nevis par iepazīšanās ceļojumu – viena sportista sūtīšana uz Amsterdamu Latvijas Olimpiskajai komitejai izmaksā 700 latu. 14 olimpiešu vidū bija arī 2 dāmas: diska, šķēpa un lodes grūdēja Elfrīda Karlsonē un sprintere tāllēcēja Zinaida Liepiņa. Elfrīda Karlsonē tika uzskatīta par drošu medaļas kandidāti, jo pirms spēlēm pasaules labāko diska metēju rangā viņa ieņēma trešo vietu.

Žurnālists Adolfs Blūms atceras, ka pirms starta diska mešanā Elfrīda bija nemierīga un uztraukusies, tāpēc pirmais sviediens ir neveiksmīgs. Arī pārējie sviedieni nav labāki. Kopvērtējumā Karlsonē ierindojas vien 14.vietā. Latvijai augstāko - ceturto vietu - „pacēla” svarcēlājs Kārlis Leilands. Neko darīt, cerības uz medaļām jāatliek uz četriem gadiem, līdz Losandželosai.

Dārgajā ceļojumā Latvija sūtīja tikai savus vislabākos: soļotāju Jāni Daliņu un desmitcīņnieku Jāni Dimzu. Dimza, uzsācis sacensības visiem priekšgalā, traumas dēļ bija spiests izstāties – no kopvērtējumā otrās pozīcijas. Toties Daliņš izcīnīja Latvijai pirmo olimpisko sudraba medaļu. Latvija gavilē, Daliņa dzimtā Valmierā ... klusē. Otrā vieta ir tikai otrā ...

1936.gadā Berlīnē Daliņam revanšs atkal neizdodas, taču Latvija atkal gavilē. Valmierietis Adalberts Bubenko iegūst bronzas medaļu 50 km distancē soļošanā, šo distanci soļojot pirmo reizi. Sudraba godalgu iegūst cīkstonis Edvīns Beitāgs.

LASĪŠANAS UZDEVUMI

Metodiskie ieteikumi:

- Šie uzdevumi ir paredzēti skolēnu individuālajam darbam. Ja skolotājs vēlas tos izmantot mācību procesā, ir vēlams klasē pārrunāt jautājumus, kas saistīti ar valodas stiliem – minēt pazīmes, nosaukt īpatnības. 4. un 6.uzdevuma teksti ir publicistiskā stila paraugs, bet 5.uzdevums – daiļliteratūras stils. Lasot 5.uzdevumu, vēlams pastāstīt par Anšlava Eglīša dzīvi un romānu „Pansija pilī”.

4. uzdevuma pareizās atbildes:

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
A	G	C	E	J	B	I	D	K	F	H

- 6.uzdevuma pareizās atbildes:

1. C, 2. F, 3. H, 4. D, 5. I, 6. G, 7. K, 8. E, 9. L, 10. J B – lieks

4.uzdevums. **Izlasi tekstu!**

Pirmajā skolā dīdija, dresēja un iekala

Pirms vācu krustnešu ienākšanas Latvijā šejienieši – baltu un somugru ciltis – pavisam labi iztika bez rakstības, skolām un skolotājiem. Galvenais skolotājs bija senči, un viņu gudrības tika nodotas no mutes mutē pasaku, teiku, dainu un parunu veidā.

Vārdu *skola* latvieši aizguvuši no lejasvācu *schule*, kas savukārt radies no grieķu vārda *scholē*. Pirmo reizi latviešu valodā tas minēts kādā dokumentā Livonijas ordeņa mestram sakarā ar skolas naudu. Gadsimtu gaitā vārds *skola* iesakņojās un ieguva stabilu vietu latviešu valodas leksikā, bet vārds *mācītava*, ko 19.gadsimtā centās ieviest Juris Alunāns, cieta neveiksmi.

Bīskaps Alberts, izveidojot Rīgu, uzsāka arī Doma baznīcas – bīskapa galvenā dievnama – celtniecību, jo viduslaikos pie visām Doma baznīcām darbojās skola garīdznieku sagatavošanai. Tas varēja būt noticis 1211. Gadā, bet precīzi ziņu nav. Domājams, ka Rīgas Domskola bija pirmā mācību iestāde Baltijas novadā un vairāk nekā simt gadus vienīgā skola Rīgā. Šeit sagatavoja garīdzniekus, dažāda ranga ierēdņus un citus rakstu darbu pratējus un izpildītājus.

Vietējos iedzīvotājus skolai nelaida tuvumā, bruņinieku dēliem, ja viņi vēlējās iet tēva pēdās, skolas zinības nebija nepieciešamas. Katoļu garīdzniekiem bērnu nebija, tāpēc sākotnēji Domscolas skolēni bija vācu tirgotāju un amatnieku dēli.

Skolas pastāvēšanas pirmajos 300 gados lauvās tiesa no mācību vielas bija atvēlēta reliģisko kanonu studijām, un mācības notika latīņu valodā. Viduslaikos bez šīs valodas zināšanām nevarēja iztikt, tā bija zinātnes, mākslas, literatūras un starptautisko sakaru valoda. Skolā pastāvēja drakoniska disciplīna, un viens no galvenajiem audzināšanas līdzekļiem bija ... žagari. Interesanti, ka paši skolēni ik mēnesi devās „ekskursijā” uz mežu, lai ievāktu pāršanai paredzētās rīkstes.

Līdz 16.gadsimtam Domskolā bija jāmācās trīs gadi. Ar laiku skola sāka gatavot zēnus iestājai augstskolās, galvenokārt Vācijas universitātēs. Drīz vien skola sāka zaudēt savu spožumu un nespēja konkurēt ar līdzīgām mācību iestādēm, tāpēc 1576.gadā Rīgas rāte pieņēma lēmumu par skolas darbības uzlabošanu: divreiz gadā notika publiskas skolēnu zināšanu pārbaudes, kurās izšķīra, vai ļaut pabeigt skolu, pārceļt uz otru gadu vai atstāt iepriekšējā klasē.

Drīzumā Domskolu pārveidoja par mācību iestādi ar piecu klašu izglītību un ieviesa pilnīgi jaunu kārtību. Skolā bija jābūt jau sešos no rīta, pēc divām stundām skolēni devās brokastīs, tad ieradās uz vienu stundu, pēc kuras atkal bija brīvi. Pēcpusdienas cēliens sākās pulksten 12 un turpinājās ar pārtraukumu līdz 16.00, kad mācības beidzās. Tāds reglaments bija visās klasēs, jo mācību vielas apguve balstījās uz iekalšanu un dresūru un skolēni ļoti nogura.

(Pēc preses materiāliem.)

Izlasi teksta fragmentus! Sakārto tos pareizā secībā!

A	<i>Pirms vācu krustnešu ienākšanas Latvijā vietējo cilšu galvenie skolotāji bija senči.</i>	0.
B	Pirmajos 300 pastāvēšanas gados Rīgas Domskolā galvenokārt apguva katoļu reliģijas kanonu un latīņu valodu – tā laika mākslas, literatūras, zinātnes un starptautisko sakaru valodu.	
C	Bīskaps Alberts, līdz ar Doma baznīcas celtniecību, rūpējās arī par baznīcas skolas izveidi, tā pirmoreiz minēta 1211.gadā.	
D	Ar laiku skola sāka gatavot zēnus iestājai augstskolās, 16.gadsimtā tika ieviesti publiski eksāmeni, kuros izlēma skolēnu turpmāko likteni.	
E	12.-13.gs. Domskola bija vienīgā mācību iestāde Baltijas novadā un vienīgā skola Rīgā.	
F	Mācības skolā sākās sešos no rīta un ar pārtraukumiem turpinājās līdz četriem pēcpusdienā.	
G	Vārdu „skola” latvieši aizguva no lejasvācu valodas, bet 19.gs. J. Alunāna piedāvātais latviskais skolas nosaukums „mācītava” cieta neveiksmi.	
H	Tolaik mācības skolā balstījās uz iekalšanu un dresūru.	
I	Viduslaikos Domskolā valdīja drakoniska disciplīna, skolēni reizi mēnesī devās uz mežu, lai sagatavotu žagarus pāršanai.	
J	Sākotnēji Domskolā mācījās vācu tirgotāju un amatnieku bērni, jo katoļu baznīcai bija vajadzīgi garīdznieki, ierēdņi un rakstveži.	
K	Drīzumā skolu pārveidoja par mācību iestādi, kurā bija jāmacās pieci gadi.	

5.uzdevums.

Izlasi tekstu!

Mūsu interese par sportu iesākās lēnām un nemanāmi – ar kājbumbu vai, kā toreiz teicām, „fūseni”. To spārdījām skolas pagalmā katru starpbrīdi un svētdienās katru dienu.

Tie bija laiki, kad latviešu labākos vārtus sargāja Saltups, aizsargos cīnījās draudīgie smagā svāra milži Kauke un Ašmanis, bet uzbrucēju dvēsele bija „vecais” Bārda, pirmais no četriem slavenajiem brāļiem futbolistiem. Viņš strādāja ar mēli vēl naskāk un sparīgāk nekā ar kājām, komandēdams uzbrukumu un jo stipriem vārdiem izrādams neveiksmīgos.

Latviešu nīknākais pretinieks bija baltvācu komanda „Keizarmežs” ar teiksmaino vārtsargu Graupneri, kuru tolaik uzlūkoja par tikpat kā nepārvaramu. To apzinādamies, viņš, ņirgdams kā Mefisto, tracināja pretinieka uzbrucējus un publiku, ilgi un veikli driblēdams bumbu savu vārtu priekšā, iekams to atkal aizspēra. Viņš prata vīzīgi valkāt ārzemniecisku sporta tērpu un ar savu lepno ērgļa izskatījās kā īsts barons. Tāpēc arī visa Rīga uzgavilēja mūsu vidusskolas pirmajai komandai, kad tā

Darba lapas latviešu valodā un literatūrā 9. klases skolēniem, gatavojoties valsts pārbaudes darbam. Kas Latvijā dzīvo? Svetlana Neilande. 2011

reiz pievārēja neuzveicamo sargu, nogāžot gar zemi un ievēlot vārtos ar visu bumbu, ko tas izmisīgi glāba, iespiedis pakrūtē.

(Pēc A. Eglīša „Pansija pilī”.)

Atrodi un uzraksti, kā pateikts tekstā!

0. futbols – kājbumba
1. ātrāk - _____
2. smalki valkāt _____

Izraksti no teksta

3. epitetu - _____
4. salīdzinājumu - _____
5. salīdzinājumu - _____

Izraksti no teksta frāzi vai teikumu, kas

6. stāsta par futbola popularitāti

7. raksturo uzbrucēja darbības

8. raksturo vārtsarga uzvedību

9. informē par neuzvaramā vārtsarga sagrāvi

10. Kāpēc futbols bija un arī pašlaik ir populāra sporta spēle? Savu viedokli pamato vienā teikumā!

6. uzdevums.

7. Izlasi informāciju par kinofestivāla „Berimora kino” filmām!

Atrodi katrai filmai atbilstīgu anotāciju! (Viena anotācija ir lieka.)

	Filmas nosaukums	Anotācijas burts
0.	„Ābols un tārps”, Dānija	A
1.	„Asfalta eņģeļi”, Norvēģija	

Darba lapas latviešu valodā un literatūrā 9. klases skolēniem, gatavojoties valsts pārbaudes darbam. Kas Latvijā dzīvo? Svetlana Neilande. 2011

2.	„Bundzinieks Rikijs un velosipēdu zaglis”, Somija	
3.	„Kam no vilka bail”, Čehija	
4.	„Karla un Karlīne”, Dānija	
5.	„Kā lupatiņi mazgājās”, Latvija	
6.	„Mans draugs Zariņš”, Norvēģija	
7.	„Kā tev klājas, Rūdolfs Ming?”, Latvija	
8.	„Krokodili”, Vācija	
9.	„Pasaka par diviem odiem”, Dānija	
10.	„Jaungada stāsts”, Gruzija	

A Ābola Torbena dzīves mērķis ir izaugt par skaistāko un kārdinošāko ābolu un nonākt lielveikala augļu nodaļas plauktā. Viņš, tāpat kā citi augļi, baidās no slimībām. Pēkšņi notiek kaut kas neiedomājami šausmīgs – Torbenā iemetas tārps!

B Vai esi kādreiz no ozolzīlēm taisījis cilvēciņus un dažādas dzīvas radībiņas? Maza meitenīte izgatavojusi no rudens veltēm dažādas figūriņas. Viena no tām – zīļu puika – nejauši pazūd pļavā. Zīļuks grib iepazīt pasauli, kurā nokļuvis, bet vispirms jāiemācās staigāt. Meklējot savu pazudušo cepuri, viņš nokļūst kukaiņu Stiebru ciemā, kur viņu sagaida raibi piedzīvojumi.

C Ir brīvdienas. Šovasar divpadsmitgadīgās meitenes nolēmušas neuzsākt ko sevišķu, tikai atpūsties draudzenes ģimenes restorānā. Taču policija restorānā atrod noslēptas narkotikas un sev līdzī aizved meitenes brāli. Draudzenes zina, ka viņš nav vainīgs, tāpēc pielieto savus īpašos talantus, lai atrastu noziedzniekus un izglābtu lielo brāli no cietuma.

D Karla vienmēr vēlējusies kļūt par Katrīnes labāko draudzeni, tāpēc vasaras sākumā aicina klasesbiedreni pavadīt brīvdienas kopā. Viss būtu labi, tomēr laukos meitenes iepazīstas ar kaimiņu zēnu Jonasu, kuram draud lielas nepatikšanas. Pēkšņi Karla aizmirst par draudzeni un labprātāk laiku pavada kopā ar Jonasu. Kad Jonasam draud briesmas, lai viņu glābtu un noķertu zagļus, meitenēm jāsadarbojas.

E Desmitgadīgo Hannesu māte audzina viena pati. Zēna lielākais sapnis ir kļūt par apkaimes foršākā grupējuma – Krokodilu bandas – biedru, taču, lai viņu tajā pieņemtu, ir jāiztur pārbaudījums. Kaut kas noiet greizi, un Hanness nonāk briesmās. Pēdējā brīdī Hannesu izglābj Kajs – zēns riteņkrēslā, kuru visi citi bērni apsmej. Kādu nakti Kajs kļūst par laupīšanas aculiecinieku, un Krokodilu banda par viņu ieinteresējas. Drīz vien atjautīgais un drosmīgais Krokodilu grupējums sāk dzīt pavisam īstu laupītāju bandas pēdas.

F Aizraujoša un emocijām bagāta muzikāla komēdija – stāsts par Rikija jaunajiem piedzīvojumiem. Rikijs dabū jaunu un skaistu divriteni, taču tas ļoti drīz pazūd.

Darba lapas latviešu valodā un literatūrā 9. klases skolēniem, gatavojoties valsts pārbaudes darbam. Kas Latvijā dzīvo? Svetlana Neilande. 2011

Meklējot Rikija velosipēdu, galvenie varoņi iekļūst mistiskā piedzīvojumā, kur sava loma ir arī slimnīcai, kurā strādā dziedoši ārsti.

G Zariņš ir iedomu draugs, kas nāk ar tevi spēlēties tad, kad pēkšņi esi palicis viens pats. Ja tev nav rotaļu biedru un vecāki domā tikai par nenomaksātiem rēķiniem un brūkošu jumtu, tas ir īsts dārgums, ko nevar tāpat vien atstāt iekuriem sagādātu žagaru kaudzē. Jā, Zariņš nav nekāds parastais zars vai pagale.

H Reiz dzīvoja maza meitene, kurai ļoti patika pasaka par Sarkangalvīti. Viņa dzīvoja kopā ar mammu un tēti, gāja uz bērnudārzu kopā ar draugu Simonu un bija laimīga. Taču kādu dienu viss mainījās, mazā meitene iekļuva raibā piedzīvojumā un pat satika bīstamu vilku.

I Lupatiņi – Cimdiņš, Zeķīte, Lakatiņš un Spilventiņš - dodas mazgāties un iepazīstas ar vannas istabas briesmoni – Ūdentiņu – un sacer Kaķim dziesmu par mazgāšanos.

J Pirmā gruzīnu 3D animācijas filma - tumšo un gaišo spēku cīņa uz lielā ekrāna! Stāstā satiekas pagātnes un tagadnes notikumi; sirmā senatnē šķind šķēpi, lūzt zobeni un pland apmetņi, bet tuvā nākotnē bērniem ir neparastas elektroniskas spēles, un modernas lauku vecmāmiņas iet slaukt lidojošas govīs.

K 13 gadu vecais Rūdolfs ir gluži apsēsts ar zīmētu filmu veidošanu. Viņš ir daudzpusīgs zēns, kurš aizraujas, piemēram, ar lamatu konstruēšanu un krāj filmu plakātus. Dokumentālā filma atklāj sarežģīto konfliktu, kas rodas starp bērna bagātīgās fantāzijas pasauli un noteikumiem, kurus pieņēmusi sabiedrība.

L Dagmāra ir dejojoša odu jaunkundze, kurai ļoti patīk Egons. Taču ods Egons ir pārņemts ar savu divriteni un ātruma rekordu uzstādīšanu, un visvairāk par visu viņš vēlas apceļot pasauli. Kā lai uzzina, vai viņu draudzība ir stiprāka par visu? Kad skudru pasaulē sākas skarbas cīņas, arī abi odi tiek ierauti spilgtā un trokšņainā notikumu virpulī...

VALODAS LIETOJUMA UZDEVUMI

Metodiskie ieteikumi:

1. 7.-12.uzdevums vingrina skolēnu valodas izjūtu. 7.uzdevumā skolēni vingrinās veidot no darbības vārdiem gan citu vārdšķiru vārdus, gan divdabjus. 8.uzdevums ir variantu izvēles uzdevums; 9. un 11.uzdevums pārbauda pareizrakstību un sintakses zināšanas. 10.uzdevums vērsts uz piedēkļu pareizu lietošanu, 12.uzdevums vingrina noteikt plašāk sastopamās stila kļūdas.

Darba lapas latviešu valodā un literatūrā 9. klases skolēniem, gatavojoties valsts pārbaudes darbam. Kas Latvijā dzīvo? Svetlana Neilande. 2011

2. 6.uzdevuma pareizās atbildes: 1. *vilcienu*, 2. *nokāpjot*, 3. *aplūduši*, 4. *biezokņi*, 5. *pārceltuve*, 6. *sasēdāmieš*, 7. *braucēji*, 8. *smiedamies*, 9. *brauciens*, 10. *šķītis*
3. 7.uzdevuma pareizās atbildes:
1. C, 2. B, 3. D, 4. A, 5. B, 6. C, 7. D, 8. A, 9. D, 10. C.
4. 8.uzdevuma teksts bez kļūdām:

Sveiks, Dītrih!

Kā klājas? Ceru, ka *Tev* viss ir kārtībā. Pašlaik atrodos Latvijas galvaspilsētā Rīgā. Te pavadīšu trīs dienas.

Tikko atgriezies no ekskursijas pa Vecrīgu. Tā *izskatās* jauka. Pa mana viesnīcas numuriņa logu var redzēt, kā Daugavā iebrauc prāmji, pāri tiltiem kursē tramvaji un trolejbusi, autobusi un taksometri. Manuprāt, Rīga ir neliela un *apburoša* pilsēta.

Esmu iepazinies ar vietējiem jauniešiem, viņi ir atklāti un dzīvespriecīgi. Lai gan stāsta par latviešu neiecietību, to *neesmu* pamanījis. Man šķiet, ceļojums ir izdevies, jo esmu sastapis jaunus, interesantus cilvēkus un apmeklējis pievilcīgu Eiropas valsti.

Uz drīzu tikšanos mājās, Rihards.

15.05.08.

5. 9.uzdevuma teksts bez kļūdām:

Vārds ir svarīga ikviena cilvēka pazīšanas zīme. Kas *0.pamudina* ļaudis likt bērniem teiksmainus vārdus?

Lāčplēsis ir visiem zināms teiku varonis, kas spējis *pievārēt* gan lāci, gan ienaidnieku. Būsiet *pārsteigti* par dažiem interesantiem faktiem.

Kā *uzzināja* žurnālisti, pašlaik Latvijā dzīvo 30 Lāčplēši. *Apkopotā* statistika liecina, ka Lāčplēsis var būt gan vārds, gan uzvārds. *Ievērojami* vairāk ir personu, kuriem ir šāds uzvārds. Divus vīriešus par Lāčplēsi *nosauca* vecāki, bet vienam tas ir otrais vārds, *pastāstīja* sabiedrisko *attiecību* nodaļas vadītājs A. Rjabcevs.

Visvairāk Lāčplēšu par dzīvesvietu ir *izvēlējušies* Rīgu, taču daži šī uzvārda nēsātāji *sastopami* arī citās Latvijas pilsētās un novados.

7.uzdevums.

Tukšajās vietās ieraksti do to vārdu atbilstošā formā!

Agrā pavasarī mēs ar tēvu braucām skatīties Inciemu.	(0.) <i>satraukt</i>
Diena bija saulaina un brīnumdzidra. Mūs vadīja tīkams 0. <u>satraukums</u> .	
Līdz Siguldai mēs aizbraucām ar 1. _____, kas	(1.) vilkt
torreiz klunkuroja neiedomājami lēni, vairākas stundas. 2.	

_____ Gaujas lejā, pārsteigti ieraudzījām nevis upi, bet plašu ezeru. Visi ceļi bija 3. _____.	(3.) applūst
Ūdens sniedzās līdz pašai Gūtmaņa alai. Piekrastes krūmi un kārķu 4. _____ stāvēja līdz pusei zem ūdens.	(4.) biezs (5.) pārceļt
Siguldas tilta toreiz nebija. Daudz apdzejotā, aprakstītā un apgleznotā 5. _____ nedarbojās.	(6.) sasēsties
Nedaudzos ceļiniekus cēla jauns laivinieks. Mēs 6. _____ laivā astoņi cilvēki, laivinieks devītais. Laiva iegrima bīstami dziļi, daži 7. _____ bažījās, gribēja kāpt laukā un gaidīt nākošo reizi, bet laivinieks 8. _____ viņus nomierināja un ielaidās straumē.	(7.) braukt (8.) smieties (9.) braukt (10.) šķīst
Tas bija traks 9. _____ un arī trakas izbailes. Es protu peldēt, bet ūdens man arvien 10. _____ bīstams un nedraudzīgs.	

(Pēc A. Eglīša.)

8. uzdevums.

Izlasi tekstu! Izvēlies saturiski un gramatiski pareizo vārda formu un atzīmē to!

Tajā dienā, kad zēni izlika savus 0. A būrīšus skolas dārzā, arī meitenes smējās. Jorenā reti 1. ____, bet par viņu neviens nebija smējies. Viņam bija divpadsmit 2. ____, un viņš bija uzbūvējis 3. __ putnu būri. Visa klase ar skolotāju 4. __ stāvēja pagalmā. Jorenā likās, ka tas ir bars 5. __ putniņu, kuri iztīra dzīvnieka zobu starpas, tikko paēduša 6. __ mutē. Diāna stāvēja blakus skolotājam un smējās. Viņš vienmēr 7. __ pārsteigts, kad viņa izbaiļu 8. __ acīm skatījās Jorenā, ja viņš 9. __ tai iedunkāt mugurā. Pirmo reizi Jorens viņu redzēja tik laimīgu un drošu, par viņu 10. __ smejojies.

(Pēc G. Repšes „Jorens kokā kāpējs”.)

0.	A	putnu	✓	B	putniem	C	putni	D	putnos
1.	A	veicas		B	veicies	C	veicās	D	veica
2.	A	gados		B	gadu	C	gadus	D	gadi
3.	A	stārķu		B	stārķim	C	stārķus	D	stārķiem
4.	A	priekšgalā		B	priekšgalam	C	priekš gals	D	priekšgala
5.	A	ēdelīgiem		B	ēdelīgo	C	ēdelīgu	D	ēdelīgus
6.	A	krokodilu		B	krokodiliem	C	krokodila	D	krokodilam
7.	A	jūtās		B	jūtas	C	jūta	D	jūtās
8.	A	pilnām		B	pilnam	C	pilniem	D	pilnu
9.	A	uzdrošinājas		B	uzdrošinās	C	uzdrošinas	D	uzdrošinājās
10.	A	smiedamies		B	smējoties	C	smejoties	D	smejot

9. uzdevums.

Izlasi kāda cilvēka vēstuli draugam!

Ieraksti vēstulē trūkstošos burtus un liec trūkstošās pieturzīmes!

Sveiks, Dītrih!

Kā klājas? Ceru, ka __ev viss ir kārtībā. Pašlaik atrodos Latvijas galvaspilsētā Rīgā. Te pavadīšu trīs dienas.

Ti__o atgriezies no ekskursijas pa Vecrīgu. Tā i__skatās jauka. Pa mana viesnīcas numuriņa logu var redzēt, kā Daugavā iebrauc prāmji, pāri tiltiem kursē tramvaji un trolejbusi autobusi un taksometri. Manuprāt Rīga ir neliela un a__buroša pilsēta.

Esmu iepazinies ar vietējiem jauniešiem viņi ir atklāti un dzīvespriecīgi. Lai gan stāsta par latviešu neiecietību, to n__smu pamanījis. Man šķiet, ceļojums ir izdevies jo esmu sastapis jaunus, interesantus cilvēkus un apmeklējis pievilcīgu Eiropas valsti.

Uz drīzu tikšanos mājās Rihards.

15.05.08.

10. uzdevums.

Izlasi informāciju par Lāčplēšiem! Izlaidumu vietā ievieto iederīgu priedēkli (viens priedēklis ir lieks)!

pa -, uz-, pie-, pār-, ap-, ie-, aiz-, iz-, at-, no-, sa-, ne-

Vārds ir svarīga ikviena cilvēka pazīšanas zīme. Kas 0.pamudina ļaudis likt bērniem teiksmainus vārdus?

Lāčplēšis ir visiem zināms teiku varonis, kas spējis 1. __vārēt gan lāci, gan ienaidnieku. Būsiet 2.____steigti par dažiem interesantiem faktiem.

Kā 3.__zināja žurnālisti, pašlaik Latvijā dzīvo 30 Lāčplēši. 4.__kopotā statistika liecina, ka Lāčplēšis var būt gan vārds, gan uzvārds. 5.__vērojami vairāk ir personu, kuriem ir šāds uzvārds. Divus vīriešus par Lāčplēsi 6.__sauca vecāki, bet

Darba lapas latviešu valodā un literatūrā 9. klases skolēniem, gatavojoties valsts pārbaudes darbam. Kas Latvijā dzīvo? Svetlana Neilande. 2011

vienam tas ir otrais vārds, 7.__stāstīja sabiedrisko 8.__niecību nodaļas vadītājs A. Rjabcevs.

Visvairāk Lāčplēšu par dzīvesvietu ir 9.__vēlējušies Rīgu, taču daži šī uzvārda nēsātāji 10.__stopami arī citās Latvijas pilsētās un novados.

11.uzdevums.

Izlasi teikumus! Liec trūkstošās pieturzīmes un pasvīturo pareizo vārda formu!

1. Pasaulē plaši pazīstamā (Latviešu/ latviešu) operdziedātāja Elīna Garanča deklarē, ka izvēlējusies starptautisku karjeru un atļaujas godīgi teikt visu ko domā.
2. Viņa grib saniegt pēc iespējas augstākas virsotnes, bet skaidri apzinās ka (uzkāpt/uskāpt) augstāk nekā lemts.
3. Latvijā Elīnai piešķīra (Lielo/ lielo) mūzikas balvu bet viņas vietā to saņēma solistes mamma Anita Garanča.
4. Māte Elīnai bija (ne vien/ nevien) pirmā skolotāja, bet arī stingra kritiķe tāpēc meitenei vajadzēja pierādīt savu dziedātprasmi.
5. Elīnai ir svarīga mammas atzinība taču viņa ieklausās arī profesionālā kritikā, jo (zin/ zina) – tas ļaus sasniegt vairāk.

(Pēc preses materiāliem.)

12.uzdevums.

Nosvīturo stilistiski nepareizo vārdu un aizvieto to ar pareizu!

Uzraksti teikumu pareizi!

1. Daudziem Latvijas iedzīvotājiem patīk pelmeņi.

2. Šodien nekas nav zvanījis.

3. Drīz pienāks Jāņi, un daudzi pilsētnieki dosies uz laukiem.

4. Lai palīdzētu tiem, kam ir grūti, piedalies labdarības akcijās.

5. Latvijas lielākā bagātība skaitās meži.

RAKSTĪŠANAS UZDEVUMI

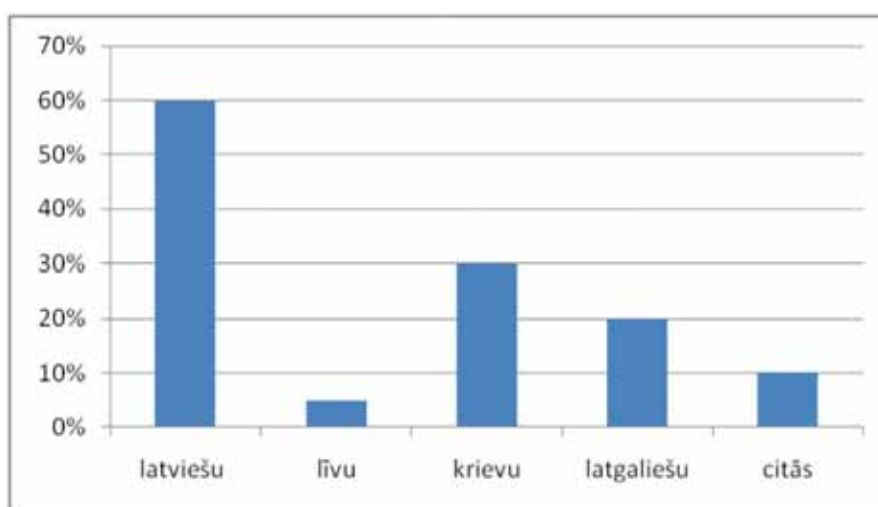
Metodiskie ieteikumi:

Attīstot skolēnu rakstītprasmi, īpaša uzmanība jāpievērš tekstveidei, sintaktisko konstrukciju lietošanai un pareizrakstībai. Izvērtējot rakstu darbus, ieteicams izmantot CE vērtēšanas tabulas.

13.uzdevums.

Latvijas skolās tika veikta aptauja, lai noskaidrotu, vai skolēni zina, cik valodās runā Latvijas iedzīvotāji.

Aplūko diagrammu!

Komentē aptaujas rezultātus!

Uzraksti savu viedokli par valodām, kurās runā Latvijā!

Salīdzini savas domas ar aptaujāto skolēnu domām!

Apjoms 60 - 80 vārdu.

14.uzdevums.

Izlasi Annas, Jurijs un Gvido domas par pilsētas un laiku atšķirībām!

Anna: Manuprāt, mūsdienās pilsēta no laukiem gandrīz neatšķiras. Skolās ir tikpat mūsdienīgs iekārtojums kā pilsētās, varbūt pat krietni labāks, mājās - jaunākā sadzīves un datortehnika, internets. Veikali un izklaides nav galvenais, reizi mēnesī var aizbraukt līdz Rīgai un izstaigāties pēc sirds patikas.

Jurijs: Es domāju, ka dzīve laukos ir daudz sliktāka nekā pilsētā. Galvenais, tur ir šausmīgi garlaicīgi! Satiksme nekāda, skola tālu no mājām, internets – kā paveiksies, cilvēku arī nav. Vecākiem nav darba, tātad arī naudas. Šausmas, ne dzīve!

Darba lapas latviešu valodā un literatūrā 9. klases skolēniem, gatavojoties valsts pārbaudes darbam. Kas Latvijā dzīvo? Svetlana Neilande. 2011

Gvido: Man vienalga, kur dzīvot! Dzīvei laukos var pielāgoties, tāpat kā dzīvei pilsētā. Laukos ir svaigs gaiss, skaista daba, miers, bet pilsētā – daudz draugu, straujums un mūžīgs stress. Es esmu pilsētnieks, bet katru vasaru pavadu laukos pie vecvecākiem un varu apgalvot, ka draugus var atrast visur.

Komentē Annas, Juriņa un Gvido domas!

Uzraksti, ko tu domā par šo tēmu!

Savu viedokli pamato!

Apjoms 220 – 250 vārdu.

15. uzdevums.

Firma „Latvijas lauku tūrisms” vēlas noskaidrot jūsu viedokli par aktīvo atpūtu laukos, lai piedāvātu jauniešiem interesantus ceļojumu maršrutus.

Aizpildi anketu!

1. Vecums _____

2. Dzimums _____

3. Nosauciet jūs interesējošos aktīvās atpūtas veidus (4 – 8 vārdi)

4. Kādas aktīvās atpūtas vietas Latvijas laukos jūs esat apmeklējuši? (8 – 10 vārdi)

5. Uz kuriem Latvijas novadiem jūs labprāt dotos, lai izbaudītu aktīvo atpūtu?

Kāpēc? (12 – 16 vārdi)

Darba lapas latviešu valodā un literatūrā 9. klases skolēniem , gatavojoties valsts pārbaudes darbam. Kas Latvijā dzīvo? Svetlana Neilande. 2011

16.uzdevums.

Iedomājies, ka tev jāpiedalās aptaujā „Latvijas lepnums”!

Uzraksti vēstuli, kurā iesaki kādu, kam, tavuprāt, varētu piešķirt šo titulu!

Paskaidro, kāpēc šim cilvēkam jāpiešķir tituls, un raksturo viņa nopelnus!

Apjoms 60-80 vārdu.